

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Δεκέμβριος 2011, Τεύχος 9

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Εκδήλωση με θέμα «Το μέλλον της Ευρώπης μετά την κρίση», Τρίτη 6 Δεκεμβρίου 2011, ώρα 18:00, ΕΣΗΕΑ.

Προγράμματα

- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), **Θεμελιώδη Δικαιώματα των ατόμων με νοητική αναπηρία και των ατόμων με ψυχική αναπηρία**

Μελέτες

- X. Contiades & A. Fotiadou, «**Social Rights in the Age of Proportionality: Global Economic Crisis and Constitutional Litigation**» International Journal of Constitutional Law

Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;

Kenneth Anderson, Καθηγητής Δικαίου, American University, Washington College of Law

Εδώ και μερικούς μήνες, καθώς η κρίση της Ευρωζώνης εξελίσσεται ραγδαία, αναρωτιέμαι τι σημαίνει η κρίση για τους θεσμούς διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μια απάντηση θα μπορούσε να είναι «όχι και πολλά». Η πολιτική ηγεσία θα κατορθώσει, όπως πάντα, να ξεγλιστρήσει μέσω προαιρετικών συμφωνιών μεταξύ των ηγετών των κρατών μελών της Ευρώπης. Στην περίπτωση αυτή το θεσμικό πλαίσιο θα προσαρμοστεί εκ των υστέρων, ώστε να ανταποκρίνεται στις πολιτικές αποφάσεις.

Έτσι, η έννοια των νομικά δεσμευτικών διαρρυθμίσεων της διακυβέρνησης καθίσταται επιφανόμενο της πολιτικής συγκυρίας, η οποία στην περίπτωση αυτή εξαρτάται από τη σχέση με τις αγορές, δηλαδή από την προθυμία των δανειστών να συνεχίζουν να δανείζουν και να προβούν σε αναδιάρθρωση του χρέους. Ακόμα και κάτι που έχει τόσο προφανή νομική δεσμευτικότητα, όπως το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αποδεικνύεται ότι δεν είναι νομικά δεσμευτικό με τον τρόπο που θα υπαγόρευε οποιαδήποτε ανάγνωσή του υπό κανονικές συνθήκες. Άρα δεν υπάρχουν και πολλά που να μπορούν να ειπωθούν υπό την οπτική της θεωρίας για τη διακυβέρνηση ή για τη διαρρύθμιση των ενωσιακών θεσμών, γιατί οι νομικοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης μόνο εκ των υστέρων θα κληθούν να αναδιατάξουν το νομικό πλαίσιο. Ο ρόλος των νομικών που ασχολούνται με ζητήματα διακυβέρνησης είναι «παρακολουθηματικός», οι κανόνες δικαίου post-hoc και υπόκεινται σε αναθεωρήσεις με γνώμονα τις απαιτήσεις της πολιτικής συγκυρίας.

Αυτό δεν μου φαίνεται να αποτελεί αποδεκτό τρόπο θεώρησης της λειτουργίας των κανόνων δικαίου, και αν ήταν θα μου φαινόταν δύσκολο να καταφέρουν τα ευρωπαϊκά κράτη να δανειστούν τέτοια ποσά από επενδυτές σε παγκόσμιο επίπεδο. Γιατί όχι; Επειδή οι επενδυτές δεν αρέσκονται να δανείζουν σε

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

ρευστά νομικά καθεστώτα, για προφανείς λόγους. Αυτά τα έχω επισημάνει και στο παρελθόν και εξεπλάγην από το πόσο λίγα σχόλια υπάρχουν από του Ευρωπαίους δημοσιολόγους πάνω στα ζητήματα των θεσμικών μεταρρυθμίσεων, της εξόδου από την Ευρωζώνη κλπ. Αυτό συμβαίνει παρά το γεγονός ότι διαφαίνεται από διάφορα έγγραφα που έχουν διαρρεύσει, πως μια σειρά από σημαντικές εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές έχουν μυστικά ξεκινήσει να εκπονούν σχέδια για την αντιμετώπιση πολλών εναλλακτικών σεναρίων — ως εξειδικευμένοι νομικοί οι οποίοι πρέπει να επινοήσουν νέες δομές, κανόνες και θεσμούς και ένα δρόμο μετάβασης σε μια νέα πραγματικότητα, εφόσον αυτή όντως δημιουργείται, ένα δρόμο που πρέπει να διασφαλίζει τη θεσμική νομιμότητα και να ελαχιστοποιεί τις καταστροφικές επιπτώσεις που θα επιφέρει στην οικονομία η κατάρρευση των θεσμών.

Αυτό που με ανησυχεί είναι ότι όταν θέτω αυτό το ερώτημα στους εξαιρετικά οξυδερκείς καθηγητές ευρωπαϊκών θεσμών που γνωρίζω, το ύφος τους υπονοεί ότι αυτό δεν έχει να κάνει καθόλου με την πολιτική διακυβέρνηση ή με την ουσία του συνταγματισμού, αλλά αφορά το χρήμα και τους θεσμούς που το διαχειρίζονται. Το αν η Ελλάδα θα βρεθεί έξω από το ευρώ δεν έχει καμία σημασία, το ευρώ δεν έχει καμία σημασία, αποτελεί απλά ένα νόμισμα. Η Ε.Ε. είναι κάτι ευρύτερο της Ευρωζώνης, η Ε.Ε. προϋπήρχε του ευρώ και δεν εξαρτάται από αυτό για να αντλήσει εξουσία και νομιμοποίηση, το ευρώ αποτελεί απλά ένα βολικό υλικό στοιχείο της. Η πραγματική Ε.Ε. δεν αφορά το χρήμα, αλλά αξίες.

Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, το δίκαιο που έχει σημασία για την συνταγματική θεωρία της Ε.Ε. δεν είναι το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, για να το θέσω κάπως κυνικά, αλλά το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και όλα όσα συμβολίζει για την Ε.Ε. και τις αξίες της. Ότι και να συμβαίνει με τις αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας, το τραπεζικό σύστημα της Ευρωζώνης, την Ελλάδα ή ακόμα και την Ιταλία, υπό την έννοια του μέσα ή έξω από το ευρώ, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου θα συνεχίσουν να παράγουν νομολογία για ζητήματα δικαιωμάτων και αυτά είναι που έχουν πραγματική αξία. Μπορεί να έχει κανείς μια αισιόδοξη αντιμετώπιση της οικονομικής διάστασης —και στην ουσία να μην την κατανοεί στο ελάχιστο— και να θεωρεί ότι η διακυβέρνηση της Ε.Ε. παραμένει η ίδια όπως πάντα, γιατί τα συστατικά που κάνουν την Ε.Ε. αυτό που είναι αποτελούν ιδανικά και αξίες, και όχι απλώς το χρήμα.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι παρουσιάζω εδώ μια καρικατούρα. Καρικατούρα ή όχι, υπάρχει κάτι που ενοχλεί, ως τουλάχιστον αμφισβητήσιμο. Στο σημείο αυτό μπαίνει

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

κανείς στον πειρασμό να βγάλει το συμπέρασμα ότι η πολιτική θεωρία της Ε.Ε. γράφεται σήμερα από οικονομολόγους και οικονομικούς αναλυτές στις πιστωτικές τους εκθέσεις. Και αυτοί αγωνιούν μόνο δευτερευόντως για τις αγορές. Πρωτευόντως αγωνιούν για τη διακυβέρνηση και τις δομές διακυβέρνησης — γιατί οι αγορές προσπαθούν να κατανοήσουν αν οι θεσμοί της Ε.Ε. και τα κράτη μέλη της είναι σοβαροί όσον αφορά τις νομικές και πολιτικές τους δεσμεύσεις, με ποιούς τρόπους και σε ποιό βαθμό. Η κατάσταση των αγορών εξαρτάται από την κατάσταση αυτών των θεσμών. Και η κατάσταση των θεσμών — δεδομένου ότι οι κανόνες δικαίου και η εφαρμογή τους βρίσκονται σε κατάσταση ρευστότητας, εκτός και αν κανείς απλά θεωρήσει ότι το κράτος δικαίου δεν είναι παρά η όποια πορεία αποφασίσουν οι Ευρωπαίοι ηγέτες να ακολουθήσουν αυτή την εβδομάδα— εξαρτάται από τη δυνατότητα να βρεθεί ένας τρόπος εξέλιξης της πολιτικής θεωρίας των θεσμών αυτών.

Έτσι εκείνοι, οι οικονομολόγοι, κάνουν υποθέσεις για τα πιθανά μελλοντικά σενάρια για τη διακυβέρνηση της Ευρωζώνης και της Ε.Ε. Προσπαθούν να αξιολογήσουν τον πολιτικό κίνδυνο, ο οποίος στη συγκεκριμένη περίπτωση συνίσταται στο να στοιχηματίσουν βασιζόμενοι σε μεγάλο βαθμό στις θεωρίες διακυβέρνησης που οραματίζονται για την Ε.Ε., τους θεσμούς και τα κράτη μέλη της. Αποτελούν αναλυτές αγορών, που κατέστησαν απρόθυμα πολιτικοί επιστήμονες, γιατί η πολιτική θεωρία είναι εκείνη που καταδεικνύει ποια πορεία θα ακολουθήσει η ερμηνεία και εφαρμογή νομικών καθεστώτων που φαίνονται πια πολύ λιγότερο σταθερά από ό,τι θεωρούνταν κάποτε.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

πηγή: <http://volokh.com/>, 24/11/2011

Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων

Νίκος Αλιβιζάτος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Πανεπιστημίου Αθηνών

Έχει παρατηρηθεί ότι όταν ένα πολιτικό σύστημα καταρρέει, οι κατέχοντες την εξουσία, όποιοι και αν είναι αυτοί, έχουν την τάση να αποκόπτονται από την πραγματικότητα. Έτσι η πτώση τους επιταχύνεται. Συχνά μάλιστα παίρνει και δραματικές διαστάσεις. Το περιστατικό της Μαρίας Αντουανέτας, το 1789, με το ψωμί και το παντεσπάνι, είναι ασφαλώς ένα από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα. Πιο κοντά μας, είναι οι έξαλλες απειλές που εκτόξευε κάθε τόσο ο συνταγματάρχης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

Καντάφι κατά της Δύσης, λίγο προτού οι αντίπαλοί του τον συλλάβουν και τον κατακρεουργήσουν.

Αν αληθεύουν όσα γράφθηκαν τις τελευταίες μέρες για τον επικείμενο δανεισμό των δύο μεγάλων κομμάτων από τράπεζα που εμμέσως ελέγχεται από το κράτος (την Τράπεζα Αττικής), πολύ φοβούμαι ότι στον κατάλογο των αποκοπτομένων θα προστεθούν το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία. Διότι τι άλλο από εσωστρέφεια, απομόνωση και αποκοπή μπορεί να σημαίνει η συνέχιση μιας σκανδαλώδους πρακτικής, τη στιγμή που οι ηγέτες των δύο αυτών κομμάτων ζητούν από τον κόσμο να κάνει τη μεγάλη θυσία;

Τα γεγονότα μιλούν από μόνα τους: ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία χρωστούν συνολικά στις τράπεζες (κυρίως στην Αγροτική) το ιλιγγιώδες ποσό των 235 εκατ. ευρώ (115 εκατ. και 120 αντιστοίχως). Ως εγγύηση, έχουν δώσει την επιχορήγηση, που ελπίζουν να πάρουν ως το 2015. Η τελευταία, το 2010, έτος του πρώτου Μνημονίου και των δραματικών περικοπών μισθών και συντάξεων, ανήλθε συνολικά σε 19,8 και 15 εκατ. ευρώ αντιστοίχως. Έχει υπολογισθεί ότι τα ποσά αυτά επιβαρύνουν κάθε Έλληνα πολίτη πολύ περισσότερο απ' ό,τι οι αντίστοιχες επιχορηγήσεις τον Γερμανό ή τον Γάλλο. Φέτος η επιχορήγηση καταβάλλεται σε τέσσερις δόσεις, αλλά θα είναι κατά 10% τουλάχιστον αυξημένη. Με άλλα λόγια, ενόσω οι αποδοχές όλων μας περικόπτονται, ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία θα πάρουν αύξηση, ως επιβράβευση, ίσως, για τις υπηρεσίες τους προς το έθνος.

Για την πληρότητα της εικόνας, θα πρέπει να αναφερθεί ότι κρατική επιχορήγηση πήραν πέρυσι και τα άλλα κόμματα που εξέλεξαν βουλευτές στη σημερινή Βουλή. Δεν τα εμπόδισε η δριμεία κριτική που αυτά ασκούν στο καταρρέον πολιτικό σύστημα: το 2010, το ΚΚΕ (που χρωστά στις τράπεζες 5 εκατ. ευρώ) πήρε 4,6 εκατ., ο ΛΑΟΣ 3,9 (δεν χρωστά στις τράπεζες) και ο ΣΥΡΙΖΑ 3,5 (χρωστά στις τράπεζες 7 εκατ.). Τέλος, οι Οικολόγοι Πράσινοι πήραν 1,7 εκατ. ευρώ, λόγω της συμμετοχής τους στην Ευρωβουλή. Η ως άνω αύξηση 10%, που θα πάρουν φέτος ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία, αναμένεται να δοθεί και σε αυτά τα κόμματα.

Η ισχύουσα νομοθεσία δεν απαγορεύει βέβαια τη δανειοδότηση των κομμάτων από τις τράπεζες. Είναι αμφίβολο, εν τούτοις, αν θα μπορούσαν να την επιτύχουν με αμιγώς τραπεζικά κριτήρια. (Εδώ ένα μαγαζί δεν μπορούν να νοικιάσουν τα κόμματα, χωρίς εγγύηση φερέγγυων φυσικών προσώπων!). Δεν θα πρέπει, συνεπώς, να εκπλήσσει ότι μόνον οι «κρατικές» τράπεζες ενδίδουν στις σχετικές πιέσεις και, με λίγη καλή θέληση, τους κάνουν το χατίρι. (Ίσως οι διοικήσεις τους ξεχνούν ότι, αν τα δανεικά αποδειχθούν αγύριστα, θα κληθούν να λογοδοτήσουν).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

Τέρμα στον τραπεζικό δανεισμό των κομμάτων επιχειρεί να δώσει το προσχέδιο νόμου για τη χρηματοδότηση της πολιτικής, που κατάρτισε ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή του υπουργείου Εσωτερικών, την περασμένη άνοιξη. (Είχε προηγηθεί ο ν. 3870/2010, που απαγορεύει τον τραπεζικό δανεισμό των υποψηφίων στις αυτοδιοικητικές εκλογές). Το σχετικό άρθρο του προσχεδίου εισάγει απόλυτη απαγόρευση (: «Δεν επιτρέπεται εφ' εξής η χορήγηση δανείων από τράπεζες σε πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς με οποιουσδήποτε όρους»). Εναλλακτικά προτείνει η απαγόρευση να μην ισχύει (α) για όσα κόμματα δεν παίρνουν κρατική επιδότηση και (β) για όλα τα κόμματα και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, μόνο για την εξόφληση των χρεών τους.

Δυστυχώς, ο ισχύων ν. 3023/2002 για τη χρηματοδότηση των κομμάτων είναι διάτρητος. Τρεις είναι οι σημαντικότερες «αμαρτίες» του, τις οποίες, παρά τις έντονες επισημάνσεις διεθνών οργανισμών (όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Διεθνής Διαφάνεια), ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία προστατεύουν ως κόρην οφθαλμού:

Πρώτον, η Επιτροπή που ο νόμος αυτός έχει συστήσει για τον έλεγχο των δαπανών κομμάτων και υποψηφίων δεν είναι ανεξάρτητη. Προεδρεύεται από τον αντιπρόεδρο της Βουλής και σε αυτήν μετέχουν κατά πλειοψηφία βουλευτές όλων των κομμάτων, που βέβαια, κατά κανόνα, αλληλοκαλύπτονται. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η συμμετοχή σε αυτήν, τριών ανώτατων δικαστών (σύμφωνα με το αναθεωρημένο άρθρο 29 παρ. 2 του Συντάγματος) λειτουργεί περισσότερο ως άλλοθι, παρά ως εγγύηση διαφάνειας.

Δεύτερον, το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης (τακτικής και εκλογικής) ορίζεται ως ποσοστό των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού. Τούτο σημαίνει ότι καταβάλλεται βρέξει χιονίσει, ανεξάρτητα δηλαδή από το αν το κράτος θα πραγματοποιήσει ή όχι τα προϋπολογισθέντα έσοδα. (Εξ ου και η «αυτόματη» αύξηση της φετινής χρηματοδότησης έναντι της περσινής, παρά τη μεγάλη υστέρηση των κρατικών εσόδων).

Τρίτον, ο νόμος 3023/2002 είναι κομμένος και ραμμένος στα μέτρα του σημερινού κομματικού καρτέλ. Αυτό φαίνεται από το ότι αποκλείει από την εκλογική χρηματοδότηση τα νεοεμφανιζόμενα κόμματα, και από την τακτική όσα δεν συγκέντρωσαν ένα ελάχιστο ποσοστό στις τελευταίες εκλογές ή ευρωεκλογές. Οι ρυθμίσεις αυτές δεν ευνοούν βέβαια την ανανέωση του πολιτικού συστήματος, για την οποία οι πάντες κόπτονται, τουλάχιστον στα λόγια. Η αντισυνταγματικότητά τους, την οποία είχε το θάρρος να αναδείξει το Συμβούλιο της Επικρατείας στην υπόθεση της «Δράσης», καθίσταται ακόμη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

πιο κραυγαλέα αν λάβει κανείς υπ' όψιν τον κατ' ουσίαν αποκλεισμό των νεοεμφανιζόμενων κομμάτων και από τα μέσα ενημέρωσης, αφού, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, δεν τους επιτρέπεται να αγοράζουν ραδιοτηλεοπτικό χρόνο ούτε καν στα ιδιωτικά κανάλια.

Στις «αμαρτίες» αυτές της ισχύουσας νομοθεσίας επιχειρεί να θέσει τέρμα το προαναφερθέν προσχέδιο νόμου, αντιπροτείνοντας ρυθμίσεις που εναρμονίζονται προς τα ισχύοντα στις συνταγματικά ωριμότερες δημοκρατίες. Ως διάδοχος του κ. Ραγκούση στο υπουργείο Εσωτερικών, ο κ. Καστανίδης το έθαψε. Ήδη, ο κ. Γιαννίτσης το έχει στα χέρια του και θα μπορούσε θεωρητικά να το προωθήσει. Θέλω να πιστεύω ότι, εκτός από τον νέο πρωθυπουργό, θα τον υποστηρίξει και ικανός αριθμός βουλευτών. Αρκεί αυτοί να ξεπεράσουν τη βέβαιη αντίδραση των κομματικών μηχανισμών. Έχοντας επιβάλει τη λύση Παπαδήμου, την οποία οι ηγεσίες τους δεν επιθυμούσαν, οι βουλευτές αυτοί έδειξαν ότι μπορούν να τα καταφέρουν. Αρκεί να πιστέψουν στις δυνάμεις τους.

πηγή: Εφημερίδα «Καθημερινή», 20/11/2011

Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της

Ανδρέας Δημητρόπουλος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Πανεπιστημίου Αθηνών

Ήδη αρκετό καιρό η χρηματοπιστωτική κρίση έχει εξελιχθεί στη χώρα μας, όχι μόνο σε πολιτική αλλά και συνταγματική κρίση, που βαθαίνει καθημερινά. Ανάμεσα στα άλλα: διεθνείς συμβάσεις με τεράστια σημασία (δανειακή σύμβαση) τίθενται σε εφαρμογή χωρίς να έχουν επικυρωθεί από τον ΠτΔ και κυρωθεί από τη Βουλή. Επιβάλλονται φόροι κεφαλικού (τέλος επιτηδεύματος) ή συνδεδόμενοι με την πρόσβαση σε κοινωνικά αγαθά, όπως το ηλεκτρικό ρεύμα. Εργασιακές σχέσεις και συλλογικές συμβάσεις ανατρέπονται παρά τη συνταγματική τους κατοχύρωση και εισάγονται θεσμοί, όπως η «εφεδρεία» ουσιαστικά αντίθετοι στη συνταγματικά προβλεπόμενη μονιμότητα.

Το κοινωνικό κράτος και οι κοινωνικές παροχές καταργούνται. Η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του πολίτη κλονίζεται. Εξαγγέλθηκε δημοψήφισμα, το οποίο όμως ανακλήθηκε και ξένοι ηγέτες υπαγόρευσαν άλλο θέμα για το δημοψήφισμα της Ελληνικής Δημοκρατίας. Παρασχέθηκε ψήφος εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση όχι για να παραμείνει και να κυβερνήσει αλλά... για να φύγει. Η εθνική ανεξαρτησία υποχωρεί επικίνδυνα χωρίς ταυτόχρονα να συνοδεύεται από «αντισταθμιστικά» μέτρα ευρωπαϊκής ενοποίησης. Η Βουλή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

κλήθηκε πολλές φορές να αποφασίσει όχι ελεύθερα, αλλά κάτω από πρωτοφανείς εξωτερικές πιέσεις, εντείνοντας στο έπακρο την προφανή δυσαρμονία προς το λαϊκό αίσθημα. Κλονίστηκαν έτσι βασικές προϋποθέσεις λειτουργίας του αντιπροσωπευτικού, κοινοβουλευτικού συστήματος. Οι εκλογές θεωρούνται ύποπτες να προκαλέσουν... πιστωτικό γεγονός και κάθε κίνηση αξιολογείται από την αντίδραση των... αγορών. Βασικότερες αποφάσεις για το μέλλον του ελληνικού λαού λαμβάνονται ερήμην του και χωρίς τη συμμετοχή του, για θέματα που δεν μπορούσε ούτε να φανταστεί πριν από την τελευταία εκλογική διαδικασία. Η Δημοκρατία συμπίεστηκε, ασφυκτιά και υπολειτουργεί.

Στα παραπάνω θα μπορούσαν ίσως να αντιταχθούν τυπικά επιχειρήματα. Όμως η απομάκρυνση από την ουσιαστική συνταγματική νομιμότητα και Δημοκρατία κάθε άλλο παρά ενισχύει τις λύσεις στα οικονομικά και πολιτικά προβλήματα, των οποίων η αποτελεσματική αντιμετώπιση προϋποθέτει την ειλικρινή εφαρμογή (και την αναθεώρηση) του Συντάγματος. Είναι επικίνδυνη πλάνη να πιστεύει κανείς ότι τα προβλήματα μπορούν να λυθούν οριστικά κάτω από ασφυκτικές πιέσεις, οικονομικούς κ.ά. εκβιασμούς, δηλαδή με αυταρχικούς τρόπους διακυβέρνησης. Μόνο οι δημοκρατικά λαμβανόμενες αποφάσεις αγκαλιάζονται από τους λαούς και αντέχουν στον χρόνο.

Ως βαλβίδα εκτόνωσης της πρωτοφανούς εσωτερικής κατάστασης λειτούργησε ο σχηματισμός της παρούσας κυβέρνησης, ενός νέου πρωθυπουργού περιστοιχιζόμενου από παλαιούς υπουργούς. Όμως το «δράμα» της σύγχρονης Ελλάδας είναι ότι οι αδηφάγες διεθνείς «αγορές» επιδιώκουν –παγκόσμια– λιγότερη Δημοκρατία, ώστε να εξασφαλίσουν τη πολιτική επικυριαρχία τους.

Η σύγκρουση διεθνούς χρηματοπιστωτικής οικονομίας και πολιτικής δοκιμάζεται σήμερα έντονα στη χώρα μας. Πόσο άραγε έχει αξιολογηθεί, ότι το κυρίαρχο ζήτημα δεν είναι μόνο χρηματοπιστωτικό - οικονομικό αλλά κατά βάση πολιτικό, δηλαδή η υποταγή της πολιτικής στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές; Πέρα από την απαραίτητη... δόση, η κυβέρνηση εθνικής συνεργασίας έχει ως βασικό χρέος την αποκατάσταση του ευρύτερου συνταγματικοπολιτικού πλαισίου λειτουργίας και ενίσχυσης των συνταγματικών δημοκρατικών θεσμών, ώστε τελικά να οδηγηθεί η χώρα ομαλά σε εκλογές. Η σύνθεση της κυβέρνησης τής δίνει πράγματι τη δυνατότητα να ενεργήσει κατά τρόπο που καμιά μονοκομματική κυβέρνηση δεν θα τολμούσε και της επιτρέπει να κινητοποιήσει τα αποθέματα του ελληνισμού για να αντιμετωπίσει τη δίνη της σύγκρουσης στο κέντρο της οποίας βρίσκεται. Και στον αγώνα αυτό η Ελλάδα δεν είναι μόνη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

Την εξέλιξη του «ελληνικού πειράματος» παρακολουθούν άγρυπνα οι υγιείς δυνάμεις στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Το τι τελικά θα συμβεί στην Ελλάδα θα είναι προπομπός του τι θα συμβεί στην ανθρωπότητα. Κάποτε η γένεση της Δημοκρατίας στην Ελλάδα χάραξε την πορεία της ανθρωπότητας. Κατά τον ίδιο τρόπο σήμερα η διατήρηση και η εξέλιξη της Δημοκρατίας στην Ελλάδα θα επηρεάσει το μέλλον του κόσμου. Σε εμάς εναπόκειται να ξαναδιδάξουμε Δημοκρατία..

πηγή: Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 19/11/2011

Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Επιστ. Δ/ντης Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Η ευρωπαϊκή ενοποίηση αποτέλεσε μια διαδικασία σταδιακής εκχώρησης κυριαρχικών αρμοδιοτήτων από τα κράτη-έθνη προς έναν ιδιότυπο, «μεταμοσπονδιακό» οργανισμό, κατά τρόπο ασύμμετρο ως προς τα πεδία και τους τομείς που καταλαμβάνουν οι εν λόγω αρμοδιότητες: ενώ στην οικονομική σφαίρα το ευρωπαϊκό κεκτημένο καλύπτει πλέον, κατεχοχήν μετά την ΟΝΕ, ένα ευρύτατο τμήμα πεδίων παρέμβασης, αντίθετα στο πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο τα επιτεύγματα της ενωσιακής οικοδόμησης εμφανίζονται εξαιρετικά ισχνά. Αυτή η ασυμμετρία προκαλεί σοβαρούς κινδύνους για την εξέλιξη της ενοποιητικής πορείας. Η ασύμμετρη εμβάθυνση και η εξάπλωση της οικονομικής κρίσης θέτουν «υπαρξιακής» υφής ερωτήματα ως προς τον τρόπο λειτουργίας, τη στοχοθεσία και τις προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εάν το ερώτημα «πού πάει η Ευρώπη» είχε κάποιες πιθανότητες να διαλευκανθεί πριν από την κρίση, σήμερα η απάντηση εμφανίζεται ακόμη δυσχερέστερη. Αποδεικνύεται ότι θα έπρεπε πρώτα να έχει οριστικά επιλυθεί, έστω σε αδρές γραμμές, το ζήτημα «ποια Ευρώπη θέλουμε» ή ακόμη ακριβέστερα «προς τι η ενωμένη Ευρώπη», ποια είναι δηλαδή σε τελική ανάλυση τα αίτια δημιουργίας και οι σκοποί που εξυπηρετεί σήμερα το ενωσιακό εγχείρημα. Παράλληλα όμως, και διασταυρούμενη με τα μείζονα ερωτήματα για το σκοπό και το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τίθεται μια σειρά εξίσου κρίσιμων πολιτικών ζητημάτων που απαιτείται να απαντηθούν: Μπορεί να εκδημοκρατιστεί το ενωσιακό οικοδόμημα τη στιγμή που δεν είναι δυνατόν να γίνεται λόγος για έναν ευρωπαϊκό δήμο; Οι ενωσιακές ιδιομορφίες είναι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

συμβατές με το ομοσπονδιακό πρότυπο, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί ιστορικά σε χώρες όπως οι Η.Π.Α., η Γερμανία και η Ελβετία, ή ορθότερο θα ήταν να γίνεται λόγος για μια τεθλασμένη πορεία με άδηλα χαρακτηριστικά;

Όμως το ζήτημα δεν είναι μόνον εάν, στο πλαίσιο της ολοένα πιο ανεξέλεγκτης λειτουργίας των αγορών, θα ήταν εφικτό το μοντέλο του δημοκρατικού και κοινωνικού κράτους δικαίου που αναπτύχθηκε στα κράτη-έθνη να μεταφερθεί στο επίπεδο του ενωσιακού οικοδομήματος, έστω μετά από τις αναγκαίες «διορθωτικές» παρεμβάσεις. Εξίσου κρίσιμο είναι το ερώτημα εάν μια τέτοια μεταφορά θα ήταν επιθυμητή ως προς τους θεσμούς του κοινωνικού κράτους, ή εάν το «κοινωνικό έλλειμμα» κατ' ουσίαν υπήρξε σε σημαντικό βαθμό αποτέλεσμα της βούλησης των εθνικών κρατών με ανεπτυγμένους θεσμούς κοινωνικής προστασίας να διαφυλάξουν το κοινωνικό τους πρότυπο.

Θα ήταν λοιπόν εφικτή και ευκαία η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου αλληλεγγύης λαμβανομένων υπόψη των τεράστιων αποκλίσεων ανάμεσα στα διαφορετικά εθνικά αναπτυξιακά μοντέλα και συστήματα κοινωνικής προστασίας; Τι σημασία αποκτά η κατοχύρωση κοινωνικών δικαιωμάτων σε ενωσιακό επίπεδο, όταν το κανονιστικό τους περιεχόμενο παραμένει εριζώμενο στα εθνικά κράτη και οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένουν ισχνές στον κοινωνικό τομέα; Θα ήταν «δημοκρατικότερη» και «κοινωνικότερη» μια Ευρωπαϊκή Ένωση στην οποία θα επιχειρούνταν να εφαρμοστεί ένα πολιτικό σύστημα παρεμφερές της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και του κοινωνικού κράτους όπως διαμορφώθηκαν θεσμικά στο κράτος-έθνος; Και, σε τελική ανάλυση, τι θα σήμαιναν όλα τα προηγούμενα για την εθνική κυριαρχία και κατά πόσον (και πόσα από) τα εθνικά κράτη θα ήταν στο εγγύς μέλλον διατεθειμένα να προχωρήσουν σε ένα τέτοιο βήμα;

Οι διευρυνόμενες ανισότητες τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και στο εσωτερικό των κοινωνιών τους υπονομεύουν το δημοκρατικό πρόταγμα και καθιστούν τις αγορές κυρίαρχες. Κυρίαρχος δεν είναι πλέον ο λαός, αλλά οι αγορές που υπαγορεύουν τη βούλησή τους στις πολιτικές ηγεσίες μέσα από αδιαφανείς διαδικασίες. Μια προϊούσα αποσύνθεση του εγχειρήματος για διεύρυνση της πολιτικής αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα σήμαινε τελικά την περιθωριοποίησή της στη διεθνή αρένα και τη συρρίκνωση των πολιτικών και οικονομικών επιλογών. Ενίσχυση όμως της πολιτικής δεν μπορεί να σημαίνει ταυτόχρονα παρά ενίσχυση της δημοκρατίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, διαφορετικά δεν θα συνεπαγόταν παρά τη δημιουργία ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού Λεβιάθαν, ηγεμονευόμενου από ένα άτυπο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

διευθυντήριο ισχυρών κρατών, που δεν συνομιλούν με τον λαό, αλλά με τις αγορές.

πηγή: Εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 13/11/2011

Τα συνταγματικά της σταθερότητας

Κώστας Μποτόπουλος, Διδάκτωρ Συνταγματικού Δικαίου, Πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

Το κείμενο θα μπορούσε να ονομάζεται «οι συνταγματικές ιδιοτυπίες μιας μεταβατικής κυβέρνησης συνεργασίας». Όλα όσα θα πω τα διαπερνά η αγωνία όχι μόνο να πετύχει το σχεδόν πρωτόγνωρο πείραμα (οι διαφορές με την κυβέρνηση Ζολώτα είναι κατά τη γνώμη μου μεγαλύτερες από τις ομοιότητες), αλλά και να αναζωογονηθούν οι θεσμοί της καταπονημένης μας Δημοκρατίας.

α) Μια πρώτη διευκρίνιση –και μια πρώτη ανησυχία– σχετίζονται με το ρόλο της ως χτες μείζονος αντιπολίτευσης. Το κόμμα που βγήκε δεύτερο στις εκλογές του 2009 συμφώνησε, ως γνωστόν, και μάλιστα μέσα από πολλές περιπέτειες, όχι μόνο να «στηρίξει» τη νέα κυβέρνηση, αλλά και να συμμετάσχουν στελέχη του σε αυτήν (κάποια μάλιστα πρώτης, αντικειμενικά, γραμμής, αφού πρόκειται για τους δύο αντιπροέδρους του κόμματος), ετοιμάζεται δε, ως «γραμμή» τουλάχιστον (θα δούμε εάν θα υπάρξουν διαφοροποιήσεις), να παράσχει ψήφο εμπιστοσύνης στη νέα κυβέρνηση. Υπ' αυτή την έννοια είναι ίσως όχι ακατανόητη (ιδίως υπό το πρίσμα των επερχόμενων εθνικών εκλογών), πάντως θεσμικά μετέωρη, η εμμονή του αρχηγού του συγκεκριμένου κόμματος να το παρουσιάζει και εντός και εκτός κυβέρνησης. Ιδίως παραξενεύει η βούληση το κόμμα αυτό να συνεχίσει τυπικά (ή και ουσιαστικά;) να παίζει το ρόλο της αξιωματικής αντιπολίτευσης, μέσα από το στρατήγημα της μη συμμετοχής εν ενεργεία βουλευτών στο νέο κυβερνητικό σχήμα. Όμως το άρθρο 20 του Κανονισμού της Βουλής (γιατί το ίδιο το Σύνταγμα δεν λέει τίποτα επί του θέματος), όταν ορίζει ότι ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης είναι «ο αρχηγός της μεγαλύτερης σε δύναμη κοινοβουλευτικής ομάδας που δεν μετέχει στην κυβέρνηση», δεν θέτει και ούτε υπονοεί το τυπικό κριτήριο της συμμετοχής εν ενεργεία βουλευτών, αλλά το ουσιαστικό της στήριξης ή μη της συγκεκριμένης κυβέρνησης και του πολιτικού της προγράμματος. Κρίσιμα συνεπώς κριτήρια για μια κυβέρνηση συνεργασίας είναι η προγραμματική συμφωνία των κυβερνητικών εταίρων, η σύνθεση της κυβέρνησης με πρόσωπα από διαφορετικούς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

κομματικούς χώρους, τους οποίους τα πρόσωπα αυτά δεν απεμπολούν (ασχέτως αν είναι ή εάν παραμένουν βουλευτές) και, ιδίως, η βαριά θεσμική στιγμή της έκφρασης εμπιστοσύνης, με παροχή σχετικής ψήφου στη Βουλή. Δεν νοείται «αντιπολίτευση», πόσο μάλλον αξιωματική, που να έχει συμφωνήσει στο πρόγραμμα, να βάζει υπουργούς σε μία κυβέρνηση και να της παρέχει ψήφο εμπιστοσύνης. Η επ' αυτού παρατεινόμενη αμφισημία όχι μόνο δοκιμάζει πέρα από το όριο τους θεσμούς, αλλά και διαχέει στο κοινωνικό σώμα μια εντύπωση εκ των έσω αμφισβήτησης, που δυναμιτίζει την προσπάθεια επανάκτησης της πολιτικής και πολιτειακής σταθερότητας,

β) Ένα δεύτερο ζήτημα αφορά τις επιλογές και κινήσεις μιας κυβέρνησης περιορισμένης ως προς τους στόχους («κυβέρνηση ειδικού σκοπού») και ως προς το χρόνο («μεταβατική», δηλαδή με όριο ζωής κοντινές εκλογές, τις οποίες και οφείλει να προετοιμάσει). Είναι μια τέτοια κυβέρνηση περιορισμένη και ως προς το χώρο και τα περιθώρια δράσης της; Οφείλει, ως προς τη δράση αυτή, να ζητά ad hoc επίνευση των κυβερνητικών εταίρων (δηλαδή των επιτελείων των κομμάτων που μετέχουν σε αυτή), πέραν της καλύπτουσας όλο της το πρόγραμμα παροχής κοινοβουλευτικής εμπιστοσύνης στην αρχή της θητείας της; Και στα δύο ερωτήματα η απάντησή μου είναι αρνητική. «Ειδικός σκοπός» δεν θα πει συγκεκριμένες, περιορισμένες και εκ των προτέρων γνωστές κινήσεις αλλά υπηρέτηση συγκεκριμένων δεσμεύσεων με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Πόσο μάλλον που, στην παρούσα περίπτωση, οι δεσμεύσεις της μεταβατικής κυβέρνησης συνεργασίας προϋποθέτουν όλες, ή πάντως οι σημαντικότερες, σημαντικά περιθώρια κινήσεων: και η εξειδίκευση και συγκεκριμενοποίηση του προϋπολογισμού του 2012 και η συνέχιση (αν είχε αρχίσει) και ολοκλήρωση της διαπραγμάτευσης για το νέο Μνημόνιο που θα στηρίξει τη νέα δανειακή σύμβαση και η συμπλήρωση και διαμόρφωση των ιδιαίτερα γενικών όρων της Συμφωνίας της 26^{ης} Οκτωβρίου για το «κούρεμα» και τη συμμετοχή των ιδιωτών (PSI). Όλες αυτές οι υποχρεώσεις ήταν, τη στιγμή που αναλάμβανε η νέα κυβέρνηση, άδεια κελύφη, που όφειλε αυτή να τα γεμίσει, προκειμένου, μαζί με την εκταμίευση της 6^{ης} δόσης (που δεν προϋποθέτει κάτι πέρα από το γενικό ζητούμενο της κυβερνητικής σταθερότητας), να υλοποιήσει το ένα σκέλος του στόχου διάσωσης της χώρας. Το άλλο σκέλος, δομικότερο και γι' αυτό υποστηρικτικό όχι μόνο της άμεσης διάσωσης αλλά και της μελλοντικής ανόρθωσης, το σκέλος των μεταρρυθμίσεων, εξυπακούεται ότι και αυτό δεν μπορεί να μείνει ανενεργό: στην πρώτη γραμμή των προτεραιοτήτων που δεν μπορεί παρά να προωθήσει στο πλαίσιο των προς τα έξω και προς τα μέσα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η κρίση της Ευρωζώνης είναι επίσης κρίση διακυβέρνησης – Δεν είναι;», Kenneth Anderson
- «Το σκάνδαλο του δανεισμού των κομμάτων», Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η δημοκρατία και η παγκόσμια σημασία της», Ανδρέας Δημητρόπουλος
- «Ευρωπαϊκή ολιγαρχία των αγορών», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Τα συνταγματικά της σταθερότητας», Κώστας Μποτόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Εκδήλωση με θέμα «Το μέλλον της Ευρώπης μετά την κρίση», Τρίτη 6 Δεκεμβρίου 2011, ώρα 18:00, ΕΣΗΕΑ.

δεσμεύσεων της η κυβέρνηση, αλλά και για να δημιουργήσει το νέο εκείνο κλίμα που θα αρχίσει να «ξεκλειδώνει» την ανάπτυξη και τις αγορές, εμφανίζονται η φορολογική μεταρρύθμιση και η μεταχείριση (μισθολογική, εργασιακή, πειθαρχική) των υπαλλήλων του δημοσίου τομέα. Για όλα αυτά, και δεν είναι διόλου λίγα, τίποτα δεν κωλύει την κυβέρνηση να προχωρήσει με τον τρόπο που εκείνη θεωρεί σκόπιμο, σεβόμενη το δικό της πρόγραμμα (όπως θα διαμορφωθεί στη Βουλή κατά τη συζήτηση για την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης) και όχι το πρόγραμμα των κομμάτων που μετέχουν σε αυτή, μεταβάλλοντας ενδεχομένως παλαιές πρακτικές που απέβησαν ατελέσφορες, υποσχέσεις που αποδείχθηκε ότι δεν μπορούν, ή μπορούν μόνο με υπερβολικό τίμημα, να τηρηθούν, προσθέτοντας στοιχεία που μπορεί να εισφέρει ο νέος Πρωθυπουργός ή η ακόμα οξύτερη συναίσθηση του επείγοντος. Στην περίπτωση της κυβερνητικής δράσης, η σταθερότητα προϋποθέτει κινητικότητα, ευελιξία και φαντασία.

πηγή: www.protagon.gr, 16/11/2011

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- **Ανοικτή εκδήλωση με θέμα «Το μέλλον της Ευρώπης μετά την κρίση», Τρίτη 6 Δεκεμβρίου 2011, ώρα 18:00, ΕΣΗΕΑ (Ακαδημίας 20)**

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου διοργανώνει ανοικτή εκδήλωση με θέμα: «**Το μέλλον της Ευρώπης μετά την κρίση**» με ομιλητή τον *Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, JOSEPH H. H. WEILER.*

Ο καθηγητής **Joseph H. H. Weiler** του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης (και προηγουμένως καθηγητής του Χάρβαρντ, του Κολλεγίου της Ευρώπης και του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου της Φλωρεντίας) είναι Πρόεδρος του Straus Institute for the Advanced and Regional Economic Law & Justice του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης. Το έργο του έχει τύχει ευρείας διεθνούς αναγνώρισης. Είναι διευθυντής του International Journal of

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Εκδήλωση με θέμα «Το μέλλον της Ευρώπης μετά την κρίση», Τρίτη 6 Δεκεμβρίου 2011, ώρα 18:00, ΕΣΗΕΑ.

Προγράμματα

- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (European Union Agency for Fundamental Rights – FRA), **Θεμελιώδη Δικαιώματα των ατόμων με νοητική αναπηρία και των ατόμων με ψυχική αναπηρία**

Constitutional Law και του Common Market Law Review (που είναι τα σημαντικότερα των αντίστοιχων κλάδων), ιδρυτής και διευθυντής των European Journal of International Law, European Law Journal και World Trade Review και μέλος της συντακτικής επιτροπής πολλών ακόμη διεθνών περιοδικών κύρους.

Προγράμματα

- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (European Union Agency for Fundamental Rights – FRA), **Θεμελιώδη Δικαιώματα των ατόμων με νοητική αναπηρία και των ατόμων με ψυχική αναπηρία**

Μετά από 18 μήνες απαιτητικής ερευνητικής εργασίας, ολοκληρώθηκε η συγκριτική μελέτη για τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων με νοητική υστέρηση και ψυχική αναπηρία που εκπόνησε για λογαριασμό του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων κοινοπραξία των Human European Consultancy (Ολλανδία), Centre for Disability Studies (Πανεπιστήμιο Leeds), Πανεπιστήμιο Galway (Ιρλανδία), Mental Disability Advocacy Center (Ουγγαρία) με επικεφαλής το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή & Δημήτρη Τσάτσου.

Η μελέτη αποσκοπεί να αποτυπώσει την υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ευπαθών αυτών πληθυσμιακών ομάδων μέσα από την εμπειρία και τις απόψεις των ατόμων με νοητική υστέρηση και ψυχική αναπηρία, εστιάζοντας σε δικαιώματα που κατέχουν κεντρική θέση στο κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας και στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Συγκεκριμένα, η μελέτη επικεντρώθηκε στην ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινότητα, στην προστασία των δικαιωμάτων σε ιδρύματα, στην ικανότητα δικαιοπραξίας και στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Η πρώτη φάση του προγράμματος περιελάμβανε την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης μέσω έρευνας γραφείου, η οποία κάλυψε τις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η δεύτερη φάση, που πραγματοποιήθηκε σε εννέα μόνο χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, περιελάμβανε εμπειρική έρευνα (ποιοτικές ημιδομημένες συνεντεύξεις και ομάδες εστιασμού) με άτομα με νοητική υστέρηση, άτομα με ψυχική αναπηρία και άλλους εμπλεκόμενους στα πεδία της αναπηρίας και της ψυχικής υγείας. Η μελέτη αναμένεται να δημοσιευθεί μέσα στο 2012.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Μελέτες

- ❖ Xenophon Contiades and Alkmene Fotiadou, «**Social Rights in the Age of Proportionality: Global Economic Crisis and Constitutional Litigation**» International Journal of Constitutional Law

Μελέτες

- ❖ Xenophon Contiades and Alkmene Fotiadou, «**Social Rights in the Age of Proportionality: Global Economic Crisis and Constitutional Litigation**»

International Journal of Constitutional Law (<http://ssrn.com/abstract=1950989>)

Με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης επανήλθε στο επίκεντρο του διεθνούς επιστημονικού και πολιτικού διαλόγου το ζήτημα του κανονιστικού περιεχομένου των κοινωνικών δικαιωμάτων. Μετά από μία μακρά περίοδο υποβάθμισης της νομικής τους σημασίας, τα κοινωνικά δικαιώματα εξασφάλισαν σταδιακά, ιδίως από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, την αναγνώριση ως κανόνες αξιοποιήσιμοι από τον δικαστή κατά τον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύχθηκε μια εκτενής βιβλιογραφία σχετικά με τις επιμέρους νομικές μορφές κατοχύρωσής τους, καθώς και σχετικά με το κατά πόσον εγγυώνται έναν πυρήνα απρόσβλητο από τον νομοθέτη.

Ωστόσο οι δημοσιονομικές επιπτώσεις της κρίσης θέτουν εκ νέου σε αμφισβήτηση τη νομική δεσμευτικότητα των κοινωνικών δικαιωμάτων, κυρίως τη θεωρία για τον απρόσβλητο πυρήνα τους. Προκειμένου να υποστηριχθεί η κανονιστικότητά τους και να αποφευχθεί η επιστροφή σε αντιλήψεις που κατατάσσουν τα κοινωνικά δικαιώματα στις απλές προγραμματικές διατάξεις ή ακόμη και ο εξοβελισμός τους από το Σύνταγμα, όπως προτάθηκε σε ορισμένες χώρες που πλήττονται από την κρίση, στη μελέτη αυτή υποστηρίζεται η αξιοποίηση της αρχής της αναλογικότητας ως μηχανισμού οριοθέτησης του νομικού τους περιεχομένου και ανασυγκρότησης ενός διαλόγου μεταξύ δικαστή και νομοθέτη, επιτάσσοντας στον τελευταίο να προσεγγίζει τα κοινωνικά δικαιώματα με βάση μια τεχνική εξαιρετικά οικεία στον δικαστή. Ταυτόχρονα επιχειρείται, μέσα από την αξιοποίησή της κατά την εφαρμογή των κοινωνικών δικαιωμάτων, η ανανοηματοδότηση της αρχής της αναλογικότητας, αποκρούοντας τις απόψεις που την αντιμετωπίζουν ως «προσβολή» των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Η μελέτη πρόκειται να δημοσιευθεί στο περιοδικό «International Journal of Constitutional Law» που εκδίδεται από το Oxford University Press σε συνεργασία με τη Νομική Σχολή του New York University και προδημοσιεύεται, κατόπιν αδείας, στο δικτυακό τόπο <http://ssrn.com/abstract=1950989>.